

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
О.Б. Жильцов
“ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02156554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № 0052/17	
<i>Жильцов</i> (підпис)	(прізвище, ім'я та по батькові)
«	» 2017

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи *Таранник* А. О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво».

Розробник: Задніпряний Геннадій Трохимович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від « 11 » січня 2017 року № 6

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

_____ (підпис)

Ю. В. Романенкова

Зміст

Пояснювальна записка-----	4
Структура програми навчальної дисципліни-----	6
I. Опис дисципліни-----	7
II. Тематичний план-----	8
III. Програма дисципліни-----	8
<i>Змістовний модуль I. Сюжетно-тематична композиція</i> -----	8
IV. Теми самостійних робіт-----	9
V. Карта самостійної роботи студента-----	11
VI. Система поточного та підсумкового контролю-----	11
VII. Методи навчання-----	13
VIII. Методичне забезпечення-----	13
IX. Рекомендована література-----	14
X. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»-----	15

Пояснювальна записка

Робоча програма з навчальної дисципліни «Композиція» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва Інституту мистецтв.

Програму укладено відповідно до Тимчасового положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка для освітнього рівня першого (бакалаврського).

В навчальному плані закладу дисципліна «Композиція» є складовою частиною циклу професійної підготовки студентів. Принципи навчання базуються на закономірностях побудови формальної композиції з поступовим переходом до жанрової композиції.

Вивчення кожного модуля починається вступною лекцією з загальнотеоретичних питань, які служать теоретичною базою для практичних занять та самостійних робіт, сприяють обдуманому виконанню завдань, готують студентів до художньої та педагогічної діяльності. Успішне засвоєння студентами курсу відкриває їм шлях до використання знань в самостійній творчій діяльності, дозволить оцінювати твори мистецтва з наукової точки зору.

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої та педагогічної діяльності, свідомого використання знань в практичній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, розвиток аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення змістового модуля «Сюжетно-тематична композиція» відповідно до профілю програми бакалавра формуються загальні та фахові компетентності

Загальні компетентності (світоглядна, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (художньо-творча), а саме:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення тематичних сюжетних композицій.

Результати навчання (знання та практичні навички й вміння)

Знання:

- основних законів прийомів та засобів композиції;
- різноманітних прийомів побудови тематичних сюжетних композицій;

Практичні навички й вміння:

- вміння вибрати відповідні прийоми та засоби тематичної композиції;
- вміння адекватно передавати художніми засобами певні психологічні стани;
- вміння вибору відповідних атрибутів професії для сюжетних портретів;
- володіння художньо-виразними засобами виконання композицій ескізів костюма.

Програмні результати навчання:

- вміння створювати сюжетні композиції;
- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва;
- розумова активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;
- прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОМПОЗИЦІЯ»

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань 0202 Мистецтво (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво (шифр і назва)		
Модулів –		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин -90		6-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента -2	Освітній рівень перший (бакалаврський)	Лекції	
		4 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		31 год.	
		Семестровий контроль	
		36 год.	
Модульний контроль			
3 год.			
		Вид контролю -екзамен	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	разом	у тому числі					разом	у тому числі					
		л	п	сем конт	с	м. к.		л	п	К.	с.р	м.к.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ													
Тема 1. Сюжетно-тематична композиція. Оформлення експозицій. Плакат.	4	4											
Тема 2. Багатофігурна композиція	8		8										
Тема 3. Ескіз оформлення сцени	9				9								
Тема 4. Натурні замальовки елементів композиції	10				10								
Тема 5 Ескіз двох рекламних плакатів	8		8										
Тема 6. Творча композиція	12				12								
МКР	3					3							
Семестровий контроль	36			36									
Разом за змістовим модулем 1													
Усього годин	90	4	16	36	31	3							

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ.

ТЕМА 1.(4 год.) Лекція . СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ. ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПОЗИЦІЙ. ПЛАКАТ.

Сюжетно-тематична композиція. Види тематичних композицій – побутова, історична, батальна, міфологічна. Важливість ідейного задуму в роботі над тематичною композицією. Розробка сюжету картини. Проблеми руху в побудові композиції тематичної картини. Алгоритм побудови композиції.

Оформлення експозиції. Види експозицій. Основні принципи оформлення експозицій. Матеріали та техніки виконання оформлення експозицій. Рекламний плакат.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [4]

Додаткова: [3], [4]

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ. (16 год.)

ТЕМА 2. (8 год.) Багатофігурна композиція.

Багатофігурна композиція. Виконати тематичну багатофігурну композицію з динамічним рухом (спортивні змагання, святкові заходи в місті, прибирання території тощо), за вибором студента, на основі попередніх замальовок. Формат оригіналу не менше А3. Матеріали та інструменти за вибором студента.

Сюжетні пошуки (2 год.)

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо.

Деталізація ескізу (2 год.)

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції.

Виконання чистового ескізу - «картону» (2 год.)

Виконати у розмірі робочий ескіз композиції («картон») згідно з вибраним форматом, спираючись на розроблений і затверджений ескіз композиційного рішення та зібраний підготовчий матеріал: начерки, малюнки етюди тощо.

Виконання оригіналу композиції (2 год.)

Перенести ескіз («картон») остаточного варіанту тематичної композиції на формат оригіналу. Згідно обраної художньої техніки виконати образотворчі елементи. Оформити та наклеїти на міцну основу (картон, оргаліт).

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4]

Додаткова: [3], [4]

ТЕМА 5. (8 год.) Композиція двох рекламних плакатів.

Виконання ескізів двох рекламних плакатів об'єднаних однією темою (диптих, серія). Вибір теми довільний (театральний плакат, кіноплакат, екологічний плакат, політичний плакат, цирковий плакат, концертний плакат, сатиричний плакат тощо). Формат – А3, матеріали за вибором студента

Виконання пошукових ескізів (4 год)

Збір максимально повної інформації з обраної теми. Розробка авторської концепції вирішення теми. Виконання пошукових ескізів принципової побудови композиції. Вибір та затвердження остаточного варіанту.

Виконання оригіналів композицій (4 год)

Перенести ескізи (картони) остаточних варіантів на формати оригіналів. Згідно обраної художньої техніки виконати образотворчі елементи композицій.

Рекомендована література:

Основна: [1], [4]

Додаткова: [5], [6]

IV. ТЕМИ САМОСТІЙНИХ РОБІТ. (31 год.)

ТЕМА 3. (9 год.) Ескіз оформлення сцени.

Оформлення сцени. Виконати ескіз оформлення сцени до свят, урочистих подій, КВК, концерту, дискотеки тощо. Матеріали: папір А3, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Проектний простір для ескізування – стандартна рампа шкільного актового залу, або класна кімната чи аудиторія. Для оформлення використати мінімум засобів і матеріалів. Ефекту досягти композиційним розміщенням та акцентами (кольоровими, світловими, пропорційними, ритмічними, змістовними тощо).

Рекомендована література:

Основна: [1], [4].

Додаткова: [1], [3]

ТЕМА 4. (10 год.) Натурні замальовки елементів сюжетної композиції.

Виконати серію підготовчих замальовок елементів сюжетно-тематичної багатофігурної композиції згідно обраної тематики. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Замальовки елементів (8 год.)

Виконати серію замальовок елементів композиції в різних ракурсах з передачею фактури та кольору.

Пропорціонування елементів (2 год.)

Виконати замальовки атрибутів композиції в поєднанні з руками, портретом, пропорціями фігури вцілому, елементами інтер'єру (екстер'єру). Відкорегувати ракурси, тонові та кольорові відношення.

Рекомендована література:

Основна: [4], [4],
Додаткова: [1], [3].

ТЕМА 6. (12 год.) Творча композиція.

Виконати сюжетно-тематичну композицію із студентського життя (навчання, відпочинок, спорт тощо) за вибором студента. Формат композиції не менше А3, матеріали та інструменти за вибором студента.

Виконання ескізів творчої роботи (6 год.)

Ескізи творчої роботи виконати на папері А4 графітними олівцями, аквареллю, гуашшю.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки.

Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на природі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо.

Виконання оригіналу творчої роботи (6 год.)

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції.

Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу.

Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон» (перехідний малюнок для перенесення ескізу на поверхню оригіналу).

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту.

Рекомендована література:

Основна: [2], [4]
Додаткова: [3], [4].

V. Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	
Змістовий модуль I. СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ			
Тема 3. Ескіз оформлення сцени. (9 год.)	Практичне заняття.	10	
Тема 4. Натурні замальовки елементів композиції.(10 год.)	Практичне заняття.	5	
Тема 6. Творча композиція. (12 год.)	Практичне заняття.	10	
<i>Разом: 31 год.</i>	<i>Разом: 25 балів</i>		

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблицях 6.1 – 6.2.

ТАБЛИЦЯ 6.1
Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР						
2	34	10	5	24	10	25	109	1,8	60	40	100	

T1, T2 ... T6 – теми змістового модуля.

ТАБЛИЦЯ 6.2
Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кількість балів за роботу на теоретичних та практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;

- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна,) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчально-предметний фонд;
- ✓ зразки робіт студентів та художників;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники (в електронному вигляді);
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни "КОМПОЗИЦІЯ".

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. – 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
2. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва / В. П. Котляр. – К.: Кондор, 2006. – 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).
3. Панксенов Г. И. Живопись: форма, цвет, изображение / Г. И. Панксенов. – М.: Академия, 2008. – 144 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
4. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники». – 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Бідняк М. М. Архітектурна композиція / М. М. Бідняк, О. Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев. – К.: Вища школа, 2000. – 144 с.
4. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.
5. Шевченко В. Я. Композиція плаката / В. Я. Шевченко. – Харків. 2007. – 100 с.
6. Електронні ресурси:
Натюрморт. – Режим доступу: <http://www.cavespirit.com/node?page=6>
Плакат. – Режим доступу: <http://www.ukr-print.net/article/702.htm>
Словник образотворчого мистецтва. – Режим доступу:
<http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства/Плакат/>

Х. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція» 3 курс 6 семестр

**Разом: 90 год., лекції – 4 год., практичні заняття – 16 год.,
самостійна робота – 31 год., семестровий контроль – 36 год. модульний контроль – 3 год. Екзамен**

Модулі	Змістовий модуль І					
Назва модуля	Сюжетно-тематична композиція.					
Кількість балів за модуль	109					
Лекції, прак.	1, 2	3, 4, 5, 6	7, 8, 9, 10, 11	12, 13, 14, 15, 16	17, 18, 19, 20	21, 22, 23, 24, 25, 26
Теми лекцій	Сюжетно-тематична композиція. Оформлення експозицій. Плакат (2 бала)					
Практична робота		Багатофігурна композиція. Ескіз (10 бал.) Карт. (10 бал.) Ориг. (10 бал.)			Два рекламних плаката Ескіз (10 бал.) Ориг. (10 бал.)	
Відвідування практичних занять		4 бала			4 бала	
Самостійна робота			Ескіз оформлення сцени Ескіз (5 бал.) Ориг. (5 бал.)	Натурні замальовки елементів композиції (5 бал.)		Творча композиція. Ескіз (5 бал.) Ориг. (5 бал.)
Вик. МКР	25 балів					
разом	109 бала (коефіцієнт успішності: $109 \div 60=1,8$)					
Підсумк. контроль	Екзамен (40 балів)					